

IRODALOM.

Frantz L. *Die rechtliche Stellung der Handlungsreisenden nach dem allgemeinen deutschen Handelsgesetzbuch für Juristen und Kaufleute.* München, 1892. — A czimnek megfelelően, Thöl, Wendt, Gareis, Behrend és mások műveinek, továbbá Arndt pandektáinak és az ipartörvénynek felhasználásával, azon határozatokat szedte össze Frantz 73 oldalas művében, a melyek az utazó jogviszonyát főnökéhez és a közönséghez szabályozzák. Részünkről, a mű hibájának kell felelni, hogy igen sok benne a latin idézet fordítás nélkül, azután annyi benne az idegen szó, hogy nemcsak laikus kereskedőnek vagy alkalmazottnak, de törvénytudónak is nehézkes a mű olvasása. (p.)

*

Riesser J. *Grundgedanken in den kodificirten Handelsrecht aller Länder.* 1892. Stuttgart. Ez a kis füzet tulajdonképen egy felolvasás, a melyet Riesser a berlini jogászegyletben tartott; barátjai nógatására ime kiadta nyomtatásban is és igen számottevő adattal gazdagította azt a kérdést, hogy mennyire és mi módon lehet kilátás ama törekvés megvalósítására, amely a nemzetközi kereskedelmi és forgalmi jogot egy alapra kívánja fektetni. Kiindulva magából a kereskedelemről, mint a műveltség fáklyavivőjéből, követve azt az utat, amelyet ez a legtávolabbi ó-kortól kezdve követett, és vizsgálgatva nagyjában azokat az eredményeket, amelyeket úgy a magánjog, — mint az államjog, továbbá a közgazdaság terén magának kivivott, — azon eszméknél közelebből való vizsgálgatásához lát a szerző, amelyek a kereskedelmi jog fejlődésére különösen jelentősek, jellemzőek és a gyakorlatban fontosak voltak. Vizsgálgatja a kereskedő fogalmát, a czéget, a kereskedelmi társaságokat és a kereskedelmi könyveket, amennyiben az érvényben levő kereskedelmi törvényekből egymás mellé sorolja az egybevágó határozmányokat. És összehasonlításai alapján azt találja, hogy ama nagy eltérések daczára, a mit a kodifikációk feltüntetnek, három nagy csoportjuk szerint, (a francia, a német és az olasz) annyi és oly nevezetes érintkezési pontokat tüntetnek fel, hogy a kereskedelmi törvények alap gondolatai közeledését lehetetlen fel nem ismerni. S.

*

A német kereskedelmi jog. (C. Gareis. Das deutsche Handelsrecht. Ein kurzgefasstes Lehrbuch des im Deutschen Reiche geltenden Handels-, Wechsel- und See-Rechtes. 4. Aufl. Berlin, 1892.) Gareis jeles műve immáron a negyedik kiadásban jelenik meg és az 1888-ban megjelent 3-ik kiadást, terjedelemre nézve, mindössze csak 23 oldallal mulja fölül, de tartalomra nagyon eltér a két kiadás egymástól. Majdnem az egész mű újra van átdolgozva és sokféleképen átalakítva. Különösen tapasztalható az átdolgozás alapos munkája a szövetkezeteket tárgyaló fejezetben, továbbá a kereskedelmi társaságok történeti fejlődéséről és a váltóból irt szakaszokban; a váltójogra vonatkozó rész Goldschmidt műve alapján (*Universalgeschichte des Handels-R.*) készült. Változott a mű annyiban is, hogy a kereskedelmi társaságok régi felsorolási rendszerét elhagyta és helyébe olyant léptetett, amelyet az is, aki legelőször tanulmányozza a kereskedelmi jogot, könnyen és hamarosan megért. A kereskedelmi társaságokat tárgyzó szakaszhoz egy új cikkely (41. §.) van mellékelve; ebben a különféle társasági- és részes-üzleti formák vannak ismertetve. Ebben a cikkelyben fejtegeti a szerző a gyarmat- és a korlátolt felelősségű társaságokat. Nagy gondot fordított Gareis a judikaturára és az irodalomra is. Megtalálni benne minden számottevő mű czímét. S.

Kuhlenbeck I. Der Check, seine wirthschaftliche und juristische Natur. Lipese.

A mű első részében, (Ueber die wirthschaftliche Natur des Checks), fejtegeti Kuhlenbeck az érczpenz mivoltát és gazdasági jelentőségét, majd a papírpénzt és ennek, mint hitelpénznek sajátosságait, azután sorra szedi a váltót és ennek gazdasági szerepét, végül magát a checket, főképp ennek történeti fejlődését, a lombard podreeti clearing-hause szervezetét, szerepét és a Reichsbank check- és giróüzletének lényegét. Ez előzmények alapján azt K., hogy a check nem arra törekszik, a mire a váltó, t. i. hogy megtakaríthassa, illetőleg helyettesítse az ércz- és papírpénz használatát, hanem meggyorsítsa a készletben levő pénz forgalmát és felhasználását, hogy fokozza az országban készletben levő pénz hatalmát az által, hogy az arany- és ezüstpénzrendszer előnyei a tulajdonjog átruházásának megkönnyítése által kihasználja, sőt szaporítsa. Ambár a checknek- és a girónak mivolta a forgalom magasabbfoku fejlődését, a hitelgazdaságot jelentik, annak mégis a pénzgazdaság szolid éremalapján kell állania. A még az elvont hitelidealizmus a bankjegyet, illetőleg a jegybankot tekinti a pénzforgalom legtökéletesebb eszközének, tagadhatatlan, hogy a checkbank még a jegybanknál is előrehaladottabb és egészségesebb formája a hitelgazdálkodásnak. A check nélkülözhetővé teszi a bankjegyet. A bankjegy a forgalomnak van szánva; azt szeretik, hogy mennél tovább legyen forgalomban és éppen ezért nagy hitelveszedelem van benne, de a check valódi természete szerint nem a forgalomra van szánva, hanem gyors realizálásra vagy beváltás vagy elszámolás útján és így a legjobb közvetítő az áru- pénzre alapított hitelrendszer körében.

A könyv második részében azon javaslatok vannak összegyűjtve, a melyeket a szerző helyén valónak találná, ha azok törvény alakjában szabályoznák a check-forgalmat; ennek alapjául a bankdepotot és a hitelnyitási szerződést jelöli meg. Kapcsolatosan egy példa kíséretében a check-számla-könyv tartozik oldalának jogi jelentőségét, majd a checknek, mint utalványnak jogi természetét, a kiállító és checkbirtokos, továbbá a bankár és a checkbirtokos viszonyát, majd a hamisított checket magyaráztatja a szerző, a ki nem tartja szükségesnek a check legális definícióját, de, hogy a checknek látra szóló természete meg legyen őrizve, helyén valónak tartaná annak kimondását, hogy érvénytelen a checken a fizetési idő megjelölése. Bemutatási határidő helyett ki volna mondandó, hogy a checket „idején kell bemutatni.“ Végezetül kijelenti a szerző, hogy a check-forgalom alapjának lényegét a biztosított bankdepotok alapján kifejlesztött egészséges bankforgalom képezi.

(b.)

*

W. Spänig. *Französisches, Belgisches und Englisches Wechselrecht.* Berlin.

Ez a mű folytatását képezi Spänig régebbi munkájának, a mely 1887-ben jelent meg ezen czim alatt: „Französisches und Englisches Handelsrecht im Anschluss an das Allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch; a mostani ki van bővítve a belga váltójoggal. Mind a két munkának a német törvény szövege képezi alapját, a mennyiben a német váltótörvény egyes cikkelyei mellé oda van írva a francia, angol, illetőleg belga törvénynek vagy szövszerinti szövege vagy rövid kivonata; ez a szövegtoldat illetőleg kivonat jegyzetek felhasználásával az ide vágó francia és angol irodalomnak, még külön is magyarázza a szerző. Ambátor ez a feldolgozási mód első tekintetre csak külső konglomerátumnak tetszik, a melynek folytán angol, francia és német jog keresztül-kasul szövődnek és folynak egymásba, mégsem lehet tagadni, hogy ez az előadási mód azok számára, a kik nincsenek abban a helyzetben, hogy összefüggő tanulmányokat tegyenek a jog körében, nagyon alkalmas arra, hogy egyes kérdésekben tájékoztató felvilágosítást szerezzenek.

(p.)